

1. Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen

Toimikaa näin koko kouluyhteisössä:

- Nimetkää koulunne **vkhs-vastuuhenkilö(t)**.
- Kirjatkaa **lukuvuosisuunnitelmaan** vkhs-vastuuhenkilöt, tavoitteet, toimintatavat ja arviointi lukuvuoden lopussa.
- Edistäkää **oppilaiden osallisuutta** eri vastuutehtävien kautta.
 - Esim. oppilaskunnan hallitus, tukioppilaat, liikkuvaksit, Verso- ja Crew-toiminta

Toimi näin oppilaiden ja huoltajien kanssa:

- Vahvista suunnitelmallisesti oppilaiden **tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitoja**.
- Tue oppilaiden **ryhmytymistä** ja **yksinäisyyden ehkäisyä** läpi lukuvuoden.
- Käsittele oppilaiden kanssa **tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja moninaisuuden** teemoja.
- Rakenna luottamuksellista **yhteistyötä huoltajien** kanssa.

2. Puuttuminen

- Puutu aina näkemääsi tai tietoon tulleeeseen koulussa tapahtuvaan väkivaltaan, kiusaamiseen, häirintään ja syrjintään.

Selvittäkää tilanne työparina:

- **Keskustelkaa** yksitellen kaikkien osapuolten kanssa ja **kirjatkaa** selvittely sähköiseen muistioon. Sopikaa myös seurantatapaamiset.
- **Tiedottakaa huoltajia** saman päivän aikana (viesti ja/tai puhelu).
 - Kerro, mitä on tapahtunut, ketkä olivat osallisia, miten tilanne on selvitetty sekä mahdolliset annetut seuraamukset.
 - Kerro myös, mikäli joudutte tekemään rikos- ja/tai lastensuojeluilmoituksen.
- Tehkää tekijästä tarvittaessa [rikosilmoitus](#) ja [lastensuojeluilmoitus](#). Huoltajan suostumuksella voitte lastensuojeluilmoituksen sijasta tehdä [sosiaalihuoltolain mukaisen yhteydenoton](#) yhdessä huoltajan kanssa.
- Mikäli kyseessä on vakava väkivallan teko (esim. pahoinpitely) tai pitkittynyt tilanne, tehkää [lastensuojeluilmoitus](#) tai [sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto](#) myös väkivallan kohteeksi joutuneesta.
- **Konsultoi** tarvittaessa [ankkuripoliisia](#), [lapsiperheiden palvelutarpeen arviointia](#) tai [Keski-Suomen sovittelutoimistoa](#).
- Mikäli toiminta jatkuu, **kutsukaa koolle** huoltajat, oppilaat, vastuuhenkilöt ja muu tarvittava henkilöstö.

3. Seurantavaihe ja jälkituki

Toteuttakaa seuranta työparina:

- Varmistakaa oppilaan kokemus **turvallisuudesta**.
- Järjestäkää erilliset **seurantatapaamiset** kaikkien osapuolten kanssa ja tehkää kirjaukset sähköiseen muistioon.
- Arvioikaa kaikkien osapuolten ja ryhmän **tuen tarve** yhdessä esim. kuraattorin kanssa.
- **Tiedottakaa huoltajia** seurannasta ja ohjatkaa osapuolet tarpeen mukaan koulun ulkopuolisiin tukipalveluihin.
- Järjestäkää tarvittaessa **kasvatuskeskustelu** tai määrätkää **kurinpitotoimi**, esim. jälki-istunto.